

Györfy Márton:

A diaszpórában megvalósuló pedagógiai munka pszichológiai alapjai

Tanulmányom célja: a figyelem felhívása a diaszpórában élő gyerekek és fiatalok identitásfejlődésének folyamatában potenciálisan fellépő nehézségekre, továbbá eszközök és gyakorlatok ajánlása ahhoz, hogy a pedagógus segíteni, támogatni tudja őket az érett személyiséggé válás útján.

Sokféle megközelítés, nézőpont, elméleti keret hatására nem beszélhetünk egységes fogalomról a diaszpóra meghatározásának esetében. Ebben a munkában Morawska (2011) szintézisét használtam fel, mely alapján a diaszpóra megnevezés olyan etnikai-nemzeti csoportokra utal, amelyek tagjai a szülőföldjükön kívül élnek (onnan erőszakkal vagy önként költöztek el), és akik megtartják a származási csoportjukhoz való tartozás érzését, valamint a szülőföldjük jólétének kollektív képviselőjét és az azzal kapcsolatos aggodalmukat, amely szimbolikus és normatív értelemben is jelentős szerepet játszik az életükben.

A határainkon túl létesített magyar intézményrendszerek támogatása érdekében 2011-ben megalakult a Magyar Diaszpóra Tanács. A magyar kormány hivatalos weboldalán (<https://kormany.hu/>) úgy hivatkozik a diaszpórában létesített hétvégi magyar iskolákról, hogy „nem csupán a találkozás helyszínei, hanem a jövő építésének alapjai”. Ez a cikk a magyar diaszpórában folytatott pedagógiai, illetve oktatási tevékenység bizonyos elemeinek pszichológiai megközelítésének igényével íródott. A diaszpórában élő magyarság identitásőrzése fontos és sokrétű téma, amely különféle elméleti megközelítéseket és gyakorlati megoldásokat igényel. A pedagógiai módszerek alkalmazásakor fontos figyelembe venni a diaszpórában élő gyermekek és fiatalok emocionális és fejlődéslélektani jellemzőit. A témát ez alkalommal az identitás, a közösségi hatás és élmény témakörének figyelembevételével világítom meg, melyek mind fontos és elengedhetetlen komponensei a pedagógiai diskurzusnak (is). A diaszpórában működő hétvégi magyar iskolák nem csupán nyelvórákat, személyre szabott tanulási programot kínálnak a gyerekeknek, hanem lehetőséget arra is, hogy a fiatalok mélyíthessék kapcsolatukat gyökereikkel a kultúra, történelem, hagyományok és a közösségi élmények mentén, mely folyamatban kulcsfontosságú az egyéni és társas készségek, továbbá az érzelmi intelligencia fejlesztésének témaköre. Ebben a diskurzusban szükséges és kiváló eszközként alkalmazható területek többek között a kooperatív tanulás, projektoktatás, képzőművészet, a zene, a drámapedagógia, a mesék sokszínű beépítése a nevelési folyamatba, illetve a mozgás (Kövecsesné Gósi, 2023:15). Számos tanulmány (pl.:

Kövecsesné Gösi, 2018; Lampert, 2018; Vehrer és Pongrácz, 2018) rávilágít arra, hogy szemléltetváltásra van szükség a pedagógiában. „Az iskolarendszer bármely szintjén nézünk körül, mindenhol hasonló problémákról számolnak be az óvodapedagógusok, a tanítók, a tanárok és az egyetemi oktatók. Az érdeklődés, a motiváció átalakulása, az ingerküszöb eltolódása, a perspektívák, célok hiánya vagy megváltozása, a figyelmetlenség, a figyelemzavar, a kommunikáció és az emberi kapcsolatok minőségének hanyatlása, továbbá az érzelmi intelligencia alacsony szintje, a tanulás- és magatartászavarok egyre nagyobbban tűnő aránya kihívásokat jelent a tanítási -tanulási folyamat szervezése során” (Kövecsesné Gösi, 2023:12). A gyerekek és fiatalok számára a virtuális világ mindennapi életre gyakorolt hatása mellett hatványozottan szükség van olyan módszerekre, mellyel érzelmi intelligenciájukat, kommunikációs kultúrájukat fejleszthetik, személyiségüket kibontakoztathatják. Ennek záloga az életkori és generációs sajátosságokat figyelembe vevő, élményközpontú, kooperáción alapuló oktatás, legyen szó bármilyen oktatási intézményről.

A téma fogalmi háttere

A migrációval és az identitáskonstrukcióval, akkulturációval kapcsolatos kérdések napjainkban kiemelkedő jelentőségűek. A felsorolt konstruktumok folyamatos újragondolása szükségeltetik, hogy a pszichológiának lehetősége legyen a megújulásra, s ezáltal releváns maradjon egy olyan világban, amely gyorsan transznacionálissá, sokszínűvé, globálissá válik.

A pszichológiában kiemelkedő szerepet játszik az akkulturációs stratégiák modellje. Az akkulturációs stratégiák arra a tervre vagy módszerre utalnak, amelyet az egyének a stresszt okozó új kulturális kontextusokra való reagálás során alkalmaznak. Négyes osztályozást javasolnak, amely magában foglalja az „asszimilációt”, az „integrációt”, a „szeparációt” és a „marginalizációt”. Amikor az egyének kifejezik, hogy mindennapi életükben erős kötelékeket kívánnak fenntartani mind az etnikai csoportjukkal, mind a domináns csoporttal, akkor az *integrációs* stratégiát határozzák meg. A bevándorlók optimális akkulturációs stratégiája az integráció, amely látszólag következetesen pozitívabb eredményeket jósol, mint a három másik alternatíva. Az integráció egyszerre jelenti az otthoni kultúra megőrzését és a befogadó kultúrába való aktív bekapcsolódást. Az integrációs stratégia elméletének központi eleme az egyetemesség feltételezése (Berry, 1997).

A diaszpóra-közösségek kettős- illetve többes identitás-tudattal rendelkeznek. Egyszerre kötődnek a kibocsátó közösség(ek)hez, kultúra(k)hoz, és igyekeznek azonosulni a befogadó közösség-

hez, kultúrához. Mindennapjaik, kulturális gyakorlataik, kötődéseik és nyelvi, szokásbeli, viselkedésbeli azonosulásaik egy folyamatos oda-vissza egyeztetést jelentenek a hátrahagyott és az újonnan megtalált kulturális közeg, társadalom között. Egyszerre kell láthatóvá-érezhetővé válniuk, elismerést kivívniuk a befogadó társadalom és a kibocsátó közösség(ek) szemében (Berry, 2008).

A diaszpórában élők identitás-tudata nem egyszerűen megfogható és statikus, hanem egy folyamatosan formálódó jelenség, hiszen több kultúra együttes hatása alatt áll, tehát kettős- illetve többes identitás-tudattal rendelkeznek (Tölölyan, 1996). A diaszpórában élő magyar gyerekeknek szüleik, nagyszüleik révén erős a kötődésük a magyar hagyományokhoz, kulturális gyakorlatokhoz, de a befogadó ország kultúrája is nagy hatást gyakorol rájuk.

A társadalmi identitás a személy önismerete arról, hogy egy társadalmi csoport tagja. A társadalmi identitáselmélet központi eleme az az elképzelés, hogy a környezetünkkel való azonosulást azon kategóriák vagy csoportok alapján alakítjuk ki, amelyekhez tartozunk. A társadalmi csoportot olyan egyének alkotják, akik "közös társadalmi identifikációval rendelkeznek, vagy ugyanazon társadalmi kategória tagjainak tekintik magukat" (Stets és Burke, 2000). Kutatások kimutatták, hogy az, hogy az egyén milyen mértékben azonosul egy in-csoporttal (egy csoporttal, amelynek tagja), pszichológiailag befolyásolja, és társadalmi következményekkel jár. Társas csoportjaink nagy szerepet játszanak abban, hogy miként látjuk magunkat, és abban is, hogy befolyásolják azt, hogy mások hogyan tekintenek ránk. (Leach és mtsai., 2008). A társadalomban az emberek identitásukat vagy én-érzetüket nagyrészt azokból a társadalmi kategóriákból merítik, amelyekhez tartoznak. Minden egyes személy személyes története során a társadalmi kategóriák egyedi kombinációjának tagja, ezért az adott személy önkoncepcióját alkotó társadalmi identitások összessége egyedi (Stets és Burke, 2000). A szociális identitáselmélet alapján az egyének önbecsülésük növelésére törekcszenek. Ha a társadalmi összehasonlítás pozitív megkülönböztethetőséget jelez, az egyén önbecsülése növekszik (Turner és mtsai., 1979).

Az identitás témakörén belül maradvá, de az egyén szintjére áttérve a diskurzust, akkor Erik Erikson nevével találkozhatunk, aki megkerülhetetlen alakja az identitás modernebb konceptualizációjának szempontjából. Erikson szerint az erős és pozitív identitás kialakítása a fiatal felnőttkor egyik alapvető fejlődési feladata. Elmélete szerint az erős identitás kialakulásának elmulasztása a korai felnőttkorban identitáskonfliktushoz vagy identitásválsághoz vezethet, amely akkor következik be, amikor az én különböző aspektusai nincsenek összhangban egymással. Felvetette, hogy az erős és koherens identitástudat kialakulása a serdülőkorból a felnőttkorba való átmenethez kapcsolódó kulcsfontosságú fejlődési lépcsőfok. Az identitás kialakulása sok serdülő

számára nehéz és összetett feladat lehet, és hogy e folyamat nehézségei pszichológiai stresszel és antiszociális viselkedéssel járhatnak együtt (Erikson és Helmich, 2002).

Az identitás kialakulásának végső, sikeres "szakaszát" a pszichoszociális érettség és az önálló személyiségként való koherens én-érzés jellemzi. Fontos megjegyezni azt is, hogy a fejlődési folyamatot kontextusfüggőnek tartják és a környezet befolyásolja. (Lavoie, 1994) Tehát az életpasztalatok, beleértve a mindennapi tevékenységeket és a másokkal való interakciókat, igenis befolyásolhatják a fejlődési folyamatot. Ezek a tapasztalatok lehetőséget biztosíthatnak a serdülők számára különböző készségek kipróbálására, különböző nézőpontok és perspektívák értékelésére, és így különböző identitások "kipróbálására" vagy felfedezésére (Kleiber és Kirshnit, 1991). Az itt leírt pszichológiai jelenségek mentén kirajzolódik, mekkora jelentősége van, hogy a fejlődésben lévő gyermeket/fiatalt segítsük identitása kialakításának útján.

Az identitás és a szabadidő közötti kapcsolatra építve Haggard és Williams (1992) azt javasolta, hogy a szabadidős tevékenységhez kapcsolódó bizonyos identitásképek reprezentálásával maga a tényleges tevékenység is segíthet az egyén identitásának megerősítésében. Kleiber és munkatársai (1986) szerint a serdülők számára fejlődési szempontból azok a fajta szabadidős tevékenységek lehetnek előnyösek, amelyek kihívást, erőfeszítést és koncentrációt igényelnek. Ennek oka, hogy az ilyen típusú tevékenységek fontos átmeneti helyzeteket jelenthetnek a serdülők számára, amelyek áthidalják a gyermekkori játék és a felnőttkori munka közötti szakadékot. A kihívás fogalma magában foglalja a személyes bevonódást és az alternatívák kipróbálását is. Mivel a szabadidő és a szabadidős tevékenységek a serdülők napi idejének jelentős részét felemésztik (Kleiber és mtsai., 1986), valószínűnek tűnik, hogy a szabadidős tevékenységekben való részvételnek hatása lehet az identitásfejlődés folyamatára.

Összegezve azt mondhatjuk, hogy a diaszpórában élő gyermekek számára a magyar közösséghez való kötődés és a csoportidentitás kialakulása alapvető fontosságú az egészséges személyiségfejlődéshez. Fontos a szülőfölddel, illetve a magyar közösséggel való érzelmi kapcsolódás támogatása, ami különféle csoportos tevékenységeken és szociális interakciókon keresztül érhető el. A diaszpórában élő gyerekek gyakran kettős (vagy többes) identitással rendelkeznek, amely magában foglalja a szülők származási országának kulturális elemeit és a befogadó országot egyaránt.

Fontos feladat segíteni őket abban, hogy ezt a kettős (vagy többes) identitást harmóniában éljék meg, és ne érezzék úgy, hogy választaniuk kell a két (vagy több) kultúra között. A fiatalok

gyakran szembesülhetnek azzal, hogy a szüleik, nagyszüleik kultúrája eltér az adott ország kulturális normáitól. Ezt a kulturális disszonanciát segíthetjük feloldani azzal, hogy játékos és támogató közegben lehetőséget biztosítunk mindkét kultúra értékeinek megélésére.

A diaszpóra lét önmagában is jelenthet kihívást a gyermekek számára, mivel gyakran meg kell küzdeniük a kulturális eltávolodás és az idegenség érzésével. A pedagógusok és segítő szakemberek feladata, hogy támogassák a gyermekeket ezeknek az érzéseknek a feldolgozásában, és elősegítsék a lelki értelemben vett állóképesség kialakulását. A diaszpórában élő gyermekek gyakran szembesülnek azzal, hogy valamelyest különböznek a környezetükben élőktől, ami akár alacsonyabb önbecsüléssel, stresszel, szorongással járhat. Kulcsfontosságú, hogy a pedagógusok és szülők biztosítsák az érzelmi biztonságot, támogató környezetet alakítsanak ki, amelyben a gyerekek a kulturális háttérükhöz pozitívan képesek viszonyulni.

Az egyének számára a bizonyos helyhez való kötődés elengedhetetlen, hiszen időbeli és térbeli folytonosságot nyújt. A kötődés a szűkebb és tágabb módon értelmezett környezethez úgy jöhet létre, ha az egyén meg tudja élni, ki tudja fejezni, s végül tudatosítani tudja azt. Ehhez a személyközi kapcsolatok és programok adják az alapot, ezek mentén alakul ki a helykötődés (Lőrincz és mtsai., 2022).

A kollektív emlékezet, például történelmi események, nemzeti ünnepek és a magyar kultúra fontos mozzanatai közös emlékezeti pontokként szolgálhatnak, amennyiben ezek megerősítésre, kiemelésre kerülnek a pedagógiai folyamatban, például ünnepi programok, előadások, színházi produkciók vagy filmvetítések formájában. A hangsúly ebben az esetben is a közösségi élményen van, a közös tánc, a közös játék, a csoportérzet kialakulása: *mi egy olyan csoport vagyunk, akik származásunk alapján is, és származásunk megismerése felé való törekvésünk által is kapcsolódunk és kapcsolódni szeretnénk egymáshoz.*

Kiemelkedő pedagógiai gyakorlat a tánc, a közös mozgás. A tánc egyszerre egyetemes és egyben országspecifikus gyakorlat. A tánc és a zene összekapcsolódik a kulturális örökségi diskurzusokkal, a hagyományok folytonosságával. A tánc története fontos része egy nemzet kulturális örökségének (Lelunu és mtsai., 2023). A performatív, kreatív gyakorlatok legapróbb részletei is történeteket mesélnek el egy országról, vagyis egyedi etnokulturális jellegzetességekkel rendelkeznek. Példaként az előadóművészetet kutatók közül Srinivasan (2011) azt vizsgálja, hogy az indiai táncos testek milyen sokféle nézőpontot közvetítenek a formalizált gesztusok gyakorlása és előadása során. Még a jelmezeik anyaga, a saját ruhájuk szövése és viselése is része az indiai függetlenségi küzdelmek történetének. A tánc a kompetencia-, készség- és képességte-

rületek fejlesztésének szempontjából átfogó pedagógiai lehetőségekkel és eszköztárral rendelkezik. A táncművészet nem csak esztétikai ideálokat, hanem társadalmi kapcsolatokat, rituálékat, szokásokat és etnikai identitást egyaránt tükröz (Weilin, 2022).

Ahogy Balatoni Katalin (2023) néptáncpedagógus, az „Így tedd rá!” program alapítója a doktori értekezésében kiemeli:

„Kodály Zoltán meghatározó koncepciója a kodályi szemlélet. A zenei nevelés és az emberré válás alapjaként jelenik meg munkásságában a népi játék, mondóka, gyermekdal, népdal, nemzeti mozgás, tánc, összességében a nemzeti-társadalmi összecsél eszköztáráként. A kodályi koncepció egyik jelentős alapja az önfeledt játékélmény biztosítása, mely az „Így tedd rá!” program legjelentősebb szemléleti sajátosságaként értékelhető. Amíg a pedagógusképzés során nem jelenik meg 100%-ban a hiteles és komplex szemléletű gyakorlati oktatás, addig nem fog megvalósulni sem a valós kultúraátörökítés, sem a strukturált szabad játék adta nevelési folyamat lehetősége. A népi játék komplexitásából adódóan sokkal szélesebb körű pedagógiai lehetőségekkel bír, mint ahogy a mindennapi gyakorlatban megjelenik. Ennek ismeretéhez azonban szintén szükséges a holisztikus megközelítés és a hiteles tartalom oktatása.”

A társas kapcsolatok mentén kialakuló csoportézés megerősítheti, felszínre hozhatja a diákok magyarságának mélyebb megélésének lehetőségét. A kötődés megteremtéséhez nélkülözhetetlen olyan gyakorlatokat végezni a fiatalokkal, amik megmutatják felmenőik kultúráját, s egyúttal közösséget építenek. A dolgozat bevezetőjében, elméleti részében taglalt gondolatokat érdemes oly módon felhasználni, hogy az kézzel fogható és pedagógiai gyakorlatba átültethető legyen. Erre teszek kísérletet a záró szakaszban, ami egyúttal a kezdete is lehet a gyakorlatok szélesítését célzó további munkák előállításában, szerkesztésében.

Gyakorlatok

A társadalmi, benne a nyelvi és kulturális környezet változatosságának érzékelése fejleszthető, de rendszerességet igényel, és érdemes ennek fejlesztését már a kisiskoláskortól kezdeni kézzelfogható, az „itt és most” adta lehetőségeken keresztül (életkori, nemi eltérések pl. a kommunikációban, öltözködésben, nézőpontváltás képességének fejlesztése stb.) (Lőrincz és mtsai., 2022).

„Családom története”

A szülők, nagyszülők bevonása a projektmunkába, melynek folyamatában a gyerekek meginterjúvolják a családtagjaikat, és bemutatják a családjuk történetét, illetve azt, hogyan kerültek a diaszpórába. A diákok feladata, hogy beszélgessenek a szüleikkel és nagyszüleikkel, és írjanak le családi történeteket, anekdotákat. Segítheti a gyerekeket abban, hogy mélyebben megértsék családi gyökereiket, és személyes szinten kapcsolódjanak a magyar identitáshoz és a családi történetek mentén egymáshoz. Természetesen fontos az adott életkornak megfelelő módon végezni a gyakorlatot, a szülőket előzetesen tájékoztatni, megvitatni a formát és a kereteket. Erősítheti a generációk közötti kapcsolatot, és fontos szerepe lehet az transzgenerációs és intergenerációs hatások megértésében, akár feldolgozásában is, ha például diaszpórába kerülés egy nehezebb történelmi korszakhoz kapcsolódik. Mik az identitás megőrzésének kihívásai az első, második és harmadik generációs diaszpórában élők körében? Érdemes lehet esetleg segítő szakember bevonása is a folyamatba.

Hasonló céllal az identitás tematikájában maradvá további gyakorlatokként alkalmazható akár:

„Családfa” készítése: a családi történet, azok szereplőinek bemutatása valamilyen kreatív módon.

„Identitás napló”, „Identitás plakát” készítése: A magyar és az adott fogadó ország kultúrájának elemeit tartalmazó alkotások sokfélék lehetnek, szabad teret lehet engedni a formátum kiválasztásában (plakát, kollázs, montázs, stb.). A gyerekek kreatív módon bemutathatják saját identitásukat, családjukat, szokásaikat (pl. családi képekkel, rajzokkal, személyes tárgyak, történetek mentén). A gyerekek akár naplót is vezethetnek, amelyben leírják, hogyan élik meg a kettős (vagy többes) identitásukat, milyen kulturális különbségeket tapasztalnak, mit jelentenek számukra a magyar és a befogadó ország hagyományai, szokásai, ezek hogy férnek meg egymás mellett. Idősebbeknél akár részletesebb megfigyelésre is buzdíthatjuk őket, például mit vesznek észre a gondolkodásmód, világnézet, elvontabb fogalmak megítélése, szemlélete között az adott kultúrákban szocializálódott emberek esetében?

„Identitásfa”: a kreatív, holisztikus megjelenítést segítheti, ha gyerekek készíthetnek egy „identitásfát”, ahol a fa gyökerei a családi és kulturális háttérrel jelképezik, a törzs az otthoni és iskolai életet, az ágak pedig a jövőbeli terveket, álmokat. Minden gyerek elkészítheti saját fáját, majd megoszthatja a többiekkel.

„Magyar diaszpóra újság, híradó”: A projekt alapja, hogy híreket, eseményeket, kulturális történeteket gyűjtsenek a diaszpórában élő egyéb magyar közösségekről, kutassanak hasonló közösségek, intézmények után, vegyék föl velük a kapcsolatot. A projekt elősegítheti a globális magyar közösséggel való kapcsolódást, nyitottabbá válnak a nemzetközi kapcsolatok iránt, és megismerik más diaszpóra közösségek helyzetét.

Ennek a feladatnak továbbgondolása lehet a többi nemzet diaszpóra közösségeinek vizsgálata és megismerése, esetlegesen kulturális workshopok szervezése (akár virtuálisan), egyéb diaszpóra közösségek meghívása. Különböző kultúrákról tanulhatnak, összehasonlíthatják őket, megismerhetik a diaszpórák sokrétűségét, és azt, hogy nincsenek egyedül, hiszen számtalan embert érint igazából ez a jelenség. Ilyen és ehhez hasonló gyakorlatokon keresztül talán segíthetjük a gyerekek interkulturális kompetenciájának fejlesztését, ami napjainkban esszenciális.

A tanulmány végén Kéri és Ambrus (1996) feladatgyűjteményéből az identitás, család, közösség témaköréhez szervesen kapcsolódó és a diaszpóra pedagógiájában a tanórákon és foglalkozásokon alkalmazható további feladatok gyűjtése található.

Családdal kapcsolatos feladatok (21-22. o.):

Gyűjtsétek össze, milyen családi ünnepek vannak egy évben! Hogyan szokátok megünnepelni?

Tudjátok-e, melyik apukátok, anyukátok, nagyszüleitök kedvenc (magyar) verse, filmje, könyve, éneke stb.? Miért? Mutassátok be, nézzétek meg, hallgassátok meg!

Meséljétek egymásnak arról, hogy milyen volt anyukátok/apukátok kisgyerekkorában!

Írd össze, szerinted milyen külső és belső tulajdonságokat örököltél az anyukádtól, apukádtól, nagyszüleidtől!

Keressetek példákat a magyar néprajzból arra, hogy milyen babonák, hagyományok fűződnek a gyermekneveléshez, a családi élethez!

Keressetek példákat a történelemben arra vonatkozóan, hogy különböző korszakokban, földrajzi helyszíneken milyen volt az átlagos család (család-szerkezet), melyek voltak a családon belüli főbb viselkedési szabályok? (Útleírások, életmóddal kapcsolatos cikkek, oldalak, könyvek segítenek.)

Keressetek példákat a magyar néprajzból arra, hogy milyen babonák, hagyományok fűződnek a gyermekneveléshez, a családi élethez!

Ünnepekkel kapcsolatos feladatok (26-27. o.):

Szerinted melyik a legszebb ünnep? Miért? Társaiddal beszéljétek erről, és válasszátok meg az ünnepek ünnepét!

Alkossatok kisebb csoportokat (párokat), és próbáljátok meg összegyűjteni, hogy különböző földrészek (országokban) milyen eseményeket ünnepelnek az emberek! Gyűjtsétek minél több ünnepről leírást (a különböző útikönyvek, televízióműsorok sokat segítenek), és ha lehetséges, akkor képeket, filmbejatszásokat is! Találtatok-e hasonló vagy szinte azonos ünnepeket?

Gyűjtsétek olyan történelmi eseményeket, amelyeknek évfordulóját ma is ünnepelik Magyarországon (a világ más részén)!

Rendezzék iskolai ünnepséget „Mátyás király udvarában” címmel, legyen lovagi torna, reneszánsz tánc, korabeli ételek stb.

A hazával, nemzettel kapcsolatos feladatok (28-29. o.):

Ha fényképalbumot készítenél a hazádról, milyen fotótémákat választanál? (Híres épületek vagy emberek? Természeti szépségek ... vagy?)

Keressétek olyan zeneszámokat, népdalokat, amelyek a hazaszeretetről, a honvágyról szólnak. Mutassátok meg a többieknek, mit gyűjtöttetek, ha lehet, énekeljétek el együtt a dalokat!

Mit jelent számodra az, hogy magyar/európai/földlakó ember vagy?

Világpolgár. Mit jelent számodra ez a kifejezés? Te szívesen lennél?

Gyűjtsétek képeket különböző tájak népi viseleiről. Rajzoljátok le egy-egy mintarészletet, tervezzék felhasználásával valamilyen ruhadarabot vagy használati tárgyat. Ügyeljétek a színek helyes megválasztására!

Irodalomjegyzék:

- Balaton, K. (2023). *A magyar népi játék cél- és funkciórendszerének pedagógiatörténeti vizsgálata és jelenkori pedagógiai lehetőségei a kisgyermekkorban*. (Doktori értekezés, Pécsi Tudományegyetem, Pécs).
- Berry, J. W. (1997). Acculturation and adaptation. *Handbook of cross-cultural psychology*, 3, 291-326.
- Berry, J. W. (2008). Globalisation and acculturation. *International journal of intercultural relations*, 32(4), 328-336.
- Erikson, E. H., & Helmich, K. (2002). *Gyermekkor és társadalom*. 257-271. Osiris.
- Haggard, L.M., & Williams, D.R. (1992). Identity affirmation through leisure activities: Leisure symbols of the self. *Journal of Leisure Research*, 24, 1-18.
- Kéri, K., & Ambrus, A. J. (1996). *Szárnyaljjon a képzeleted: feladatgyűjtemény*. 21-29. Calibra Kiadó.
- Kleiber, D.A. & Kirshnit, C.E. (1991). Sport involvement and identity formation. In Diamant, L. (Ed.) *Mind-body maturity: The psychology of sports, exercise, and fitness*, 193-211. New York: Hemisphere.
- Kleiber, D. A., Larson, R., & Csíkszentmihályi, M. (1986). The experience of leisure in adolescence. *Journal of Leisure Research*, 18(3), 169-176.
- Kövecsesné Gösi, V. (2015). *A környezeti nevelés gyakorlata az erdei iskolában*. 26. Győr: Hazánk Kiadó.
- Kövecsesné Gösi, V. (2018). A digitális korszak oktatásmódszertani kihívásai. In: Baranyiné, Kóczy, 154 155 J. & Fehér, Á. (Eds.) XXI. Apáczai-napok konferencia. "Útkeresés és újratervezés". *Tanulmánykötet*. Győr. Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, 189-201.
- Kövecsesné Gösi, V. (2023). *Tanítás-tanulás a digitális korban: Kihívások és módszertani megoldások*. Xante Librarium.
- Lampert, B. (2018). Környezeti nevelés virtuális oktatási terekben: a beporzók védelmének oktatása. In: Bodáné, Kendrovics Rita (szerk.) *Hazai és külföldi modellek a projektoktatásban: Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete*. Budapest. Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könyvüipari és Környezetmérnöki Kar, 385-396.
- Lavoie, J. C. (1994). Identity in adolescence: Issues of theory, structure and transition. *Journal of Adolescence*, 17(1), 17-28.

- Leach, C. W., Van Zomeren, M., Zebel, S., Vliek, M. L., Pennekamp, S. F., Doosje, B., ... & Spears, R. (2008). Group-level self-definition and self-investment: A hierarchical (multicomponent) model of in-group identification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(1), 144-165.
- Lelunu, S., Putri, K. R., Olivia, N., & Simanjuntak, N. L. (2023). Art and Philosophy: Harmony of Giring-Giring Dance, Manganjan Dance, Tambun Bungai Dance of Kalimantan Tengah. *Harmonia: Journal of Music and Arts*, 1(1), 1-25.
- Lőrincz, I., Lampert, B., Wojnesitz, A. & Kövecsesné Gósi, V. (2022). A helyidentitás vizsgálata öröm-bánat térképpel magyarországi és ausztriai iskolások körében, Lőrincz Ildikó -Lampert Bálint -Alexandra Wojnesitz -Kövecsesné Gósi Viktória Széchenyi István Egyetem, Győr -Széchenyi István Egyetem, Győr - Universitát Wien, Bécs-Széchenyi István Egyetem, Győr.
- Morawska, E. (2011). 'Diaspora' diasporas' representations of their homelands: exploring the polymorphs. *Ethnic and Racial Studies*, 34(6), 1029–1048.
- Srinivasan, P. (2011). *Sweating Saris: Indian dance as transnational labor*. Temple University Press.
- Stets, J.E., & Burke, P.J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63, 224-237.
- Tölölyan, K. (1996). Rethinking diaspora (s): Stateless power in the transnational moment. *Diaspora: a journal of transnational studies*, 5(1), 3-36.
- Turner, J. C., Brown, R. J., & Tajfel, H. (1979). Social comparison and group interest in ingroup favouritism. *European journal of social psychology*, 9(2), 187-204.
- Vehrer, A. & Pongrácz A. (2018). Generation management trends in VR education. In: Fodorné, Tóth Krisztina (szerk.) *A felsőoktatási lifelong learning társadalmi és gazdasági haszna: kutatás – fejlesztés – innováció*. In: *Social and Economic Benefits of University Lifelong Learning: Research – Development and Innovation*. Debrecen. MELLearn Felsőoktatási Hálózat az életen át tartó tanulásért Egyesület, 278-287.
- Weilin, L. (2022). The Beauty of the Lusheng Dance of the Miao Nationality in China. *Frontiers in Art Research*, 4(4), 46-51.